

Helsingin Diakonissalaitos

150 VUOTTA

Jyrki Paaskoski

Taiteilija Dagny Furuholm maalasi muotokuvan leskieverstinna Aurora Karamzinista (1808–1902) vuonna 1898.

Helsingin Diakonissalaitoksen perustaminen vuonna 1867 oli seurausta suurten nälkävuosien ensimmäisen talven tragediasta; suomalaisia alkoi kuolla nälän heikentämänä kulkutauteihin. Vastaavaa tilannetta ei Suomessa ollut lähes kahteen sataan vuoteen. Kriisin hetkellä leskieverstinna Aurora Karamzin teki aloitteen hätääkärsivien auttamisesta ja niin alkoi Helsingin Diakonissalaitoksen tarina.

150 vuotta myöhemmin Helsingin Diakonissalaitoksen tehtävä on rakentaa jokaiselle mahdollisuus inhimillisesti arvokkaaseen elämään. Palvelut eivät yksin riitä. Tarvitaan toisia ihmisiä. Erityisesti heikoimmassa asemassa oleville ihmisille yhteisön tuki on tärkeää.

Säätiö ja sen tytäryritykset tuottavat yhdessä monipuolisia sosiaali- ja terveyspalveluita. Olemme erikoistuneet vaativien erityisryhmiin, joita varten kehitämme palveluita ennakkoluulottomasti yhdessä asiakkaiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Kansalaistoiminta on vahvasti mukana kaikessa toiminnassamme.

DIAKONISSALAITOS HELSINKIIN

Kun Helsingin Diakonissalaitos perustettiin 1867, Suomen suuriruhtinaskunta oli osa Venäjän keisarikuntaa, sen kaupungit olivat hyvin pieniä ja suurin osa ihmisistä sai elantonsa maataloudesta. Valtio ei tarjonnut asukkailleen sosiaaliturvaa, terveyspalveluja eikä sairaanhoitoakaan. Kirkko, kunnat, seurakunnat ja suvut pitivät huolta vanhuksista, lapsista, vammaisista ja muista hädänalaisista.

Suuriruhtinaskunnan pääkaupunki Helsinki kasvoi nopeasti teollistumisen myötä 1800-luvun jälkipuolis-

kolla. Punavuoren, Katajanokan, Sörnäisten, Kallion ja Alppilan kaupunginosiin rakennettiin vuokratasarmoja, joissa työläiset asuivat ahtaasti ja vaatimattomasti. Vuosina 1866–1868 Suomessa olivat suuret kuolonvuodet, jolloin 150 000 ihmistä menehtyi nälkään ja kulkutauteihin. Helsingin Diakonissalaitos perustettiin lieventämään kuolonvuosien välitöntä hätää. Laitoksen ensimmäisessä toimipaikassa Unioninkadulla oli pieni sairaala, jossa hoidettiin lavantautia sairastaneita varattomia naisia ja heidän lapsiaan.

Helsingin Diakonissalaitoksen perusti varakas suomalainen aatelisrouva Aurora Karamzin. Hän oli

Oikealla keskellä on Diakonissalaitoksen ensimmäinen toimipaikka, yksikerroksinen puutalo Unioninkadulla. Kuva on otettu vuonna 1866.

Sisar Amanda (1830–1871) toimi laitoksen johtajattarena 1867–1871.

Keskellä istuva Emma Wichman (1836–1900) vihittiin Helsingin Diakonissalaitoksen ensimmäiseksi diakonissaksi 1873. Pukujen esikuva oli Pietarin diakonissalaitoksessa käytössä ollut diakonissan asu.

Laitoksen sairaalassa tehtiin ensimmäiset leikkaukset jo 1870-luvun alussa. Lääkärit olivat Suomen parhaimmistoa. Tytärtyhti Diacor Oy vastasi sairaalatoiminnasta 2000-luvulla.

Koesisar lukee potilaille ja diakonissa pitää heille seuraa kutoen samalla. Laitoksen sairaalaan otettiin ensimmäisten vuosien aikana vain naisia. Sairaala oli Suomen suurin yksityissairaala.

tutustunut Saksan ruhtinaskuntien, Pohjoismaiden ja Venäjän pääkaupunki Pietarin diakonissalaitoksiin ja oli vakuuttunut siitä, että tällainen laitos tarvittiin myös Suomeen. Tärkeimpänä esikuvana oli Kaiserswerthin Diakonissalaitos, jossa oli opetussairaala, kouluja, turvakoteja vangeille ja naisille ym. Sen perustajia olivat Theodor ja Friederike Fliedner. Helsingin Diakonis-

salaitoksen ensimmäinen sivutoiminen johtaja oli lääketieteen professori Otto E. A. Hjelt ja ensimmäinen johtajatar, diakonissa Amanda Cajander. Hän oli valmistunut Pietarin Evankelisesta hospitaalista.

Diakonissalaitoksen ensimmäiset toimintavuodet olivat vielä vaatimattomia. Vuonna 1875 Aurora Karamzin osti Helsingin Katajanokalta kivitalon, jonne

Laitoksella annettiin opetusta sairaanhoidossa toiminnan alusta lähtien. Kuva on 1910-luvulta. Johtajatar Hanna Masalin opettaa tässä oppilaille raajojen sidontaa. Sisar Hanna toimi johtajattarena 1924–1937.

Helsingin Diakonissalaitoksen uusi rakennus valmistui 1897. Sen esikuvana olivat eurooppalaiset diakonissalaitokset. 123 metriä pitkä rakennus koostui sairaalasta, sisarkodista ja kirkosta. Kirkko on nykyisin ainoa, joka on alkuperäisessä käytössä.

laitoksen sairaala ja sisarkoti pääsivät muuttamaan. Diakonissalaitos toimi näissä tiloissa vuoteen 1897 asti, jolloin uusi sairaala, kirkko ja sisarkoti valmistuivat Kallion kaupunginosaan.

Vuonna 1883 johtajattareksi valittiin Tukholman Diakonissalaitokselta valmistunut Sofia Karolina (Lina) Snellman. Hänen johtajatakkautellaan diakoniatyö kääntyi kasvuun, ja laitokseen liittyi runsaasti uusia oppilaita. Avukseen sisar Lina sai pastori C. G. Olsonin, joka valittiin Diakonissalaitoksen ensimmäiseksi vakinaiseksi johtajaksi 1893. Samaan aikaan Diakonissalaitokselle vakiintui kaiserswertheriläinen

sisarkotijärjestelmä. Sen mukaan laitoksella oli oppilaita, koesisaria ja diakonissoja, jotka muodostivat sisarkodin. Kodin ”isänä” toimi pastori Olsoni ja ”äitinä” sisar Lina.

Vuosisadan taitteessa seurakunnat ja kristilliset järjestöt alkoivat palkata diakonissoja. Vuonna 1879 Rauman seurakunta palkkasi maan ensimmäisen diakonissan, sisar Cecilia Blomqvistin. Neljä vuotta myöhemmin hän käynnisti Helsingin kaupunkilähetyksen toiminnan Punavuoren kaupunginosassa. Vuoteen 1917 mennessä Helsingin Diakonissalaitoksen kirjoissa oli noin 200 sisarta, joista puolet oli diakonissoja ja loput koesisaria ja oppilaita.

Diakonissalaitoksen yksi työmuoto jo toiminnan alkaessa oli lastensuojelu. Kahdelle lastenkodille hankittiin tilat Helsingistä ja Espoosta 1910-luvulla. Kummassakin paikassa on edelleen diakonissalaitoksen toimintaa.

Yhteiskuvassa on saksalaisia joukkoja ja diakonissalaitoksen henkilökuntaa vuonna 1918.

Työ seurakunnissa oli oman sairaalan lisäksi keskeinen työala. Sisaret tekivät kotikäyntejä asiakkaiden luokse. Kuvassa diakonissa Ester Särns potilaan ja hänen omaistensa kanssa 1920-luvulla.

ITSENÄISTYMISEN JA SISÄLLISSODAN JÄLKEISET VUODET

Suomi itsenäistyi Venäjän lokakuun vallankumouksen jälkimainingeissa joulukuun 6. päivänä 1917. Poliittisesti suomalaiset olivat jakautuneet vallankumouksellisiin punaisiin ja valtiojärjestystä puolustaviin valkoisiin, ja tammikuun lopussa 1918 syttyi sisällissota. Rintamalinja kulki eteläisen Suomen halki Porista, Tampereen ja Lahden kautta Viipuriin. Diakonissalaitos jäi punaisen Suomen puolelle. Postinkulun loppumisen takia laitoksen johdolla ei ollut yhteyksiä seurakuntasisäriin, jotka saivat selvitä vaikeissa olosuhteissa omin neuvoin. Vaikeimmassa asemassa olivat punaiselle puolelle jääneet seurakuntasisaret, jotka halusivat auttaa kaikkia hädänalaisia.

Diakonissalaitoksen kortteli joutui sotatoimien keskelle huhtikuussa 1918. Valkoisia auttamaan tulleet saksalaiset hyökkäsivät laitoksen läheisyydessä ja punaiset vastasivat tuleen. Diakonissalaitokselle saapui taisteluaita pakenevia siviilejä sekä haavoittuneita saksalaisia, valkoisia ja punaisia. Sodan jälkeen Diakonissalaitoksen sairaala toimi myös saksalaisten sotasaaralana.

Sisällissodan jälkinäytös käytiin vankileireillä, joihin suljettiin 80 000 miestä, naista ja lasta. Heistä kuoli nälkään, tauteihin ja teloitettuina noin 12–14 000. Suurimmat vankileirit olivat Hämeenlinnassa, Suomenlinnassa ja Tammisaarella. Jälkimmäisessä työskenteli muun muassa Diakonissalaitoksen sisaria.

Itsenäistymisen jälkeen Diakonissalaitos suuntautui uusille aloille. Tärkeimpänä uutena toimintamuotona oli kehitysvammatyö, jota käynnistettiin 1920-luvun lopulla. Sitä varten perustettiin hoitolaitos, joka sai nimeksi Rinnekoti. Juuri ennen talvisodan syttymis-

Työ kehitysvammaisten parissa aloitettiin 1927. Sitä varten perustettiin Rinnekoti, joka on toiminut vuodesta 1939 alkaen Espoossa.

tä marraskuun lopussa 1939 Rinnekodin asukkaat ja heidän hoitajansa siirrettiin Helsingistä Espoon Skogbyhyn, sieltä hankitulle maatilalle. Rinnekoti toimii siellä yhä edelleen.

Sairaanhoitajakoulutuksen valtakunnallinen yhdenmukaistaminen 1929 pakotti Diakonissalaitoksen pohtimaan kristilliseen arvomaailmaan perustuvan sairaanhoitaja–diakonissa-koulutuksen sisältöä. Viranomaiset myönsivät vuonna 1932 Diakonissalaitokselle oikeuden omalle sairaanhoito-oppilaitokselle. Sairaanhoitajakoulutuksen ohella annettiin seurakunnalliseen sielunhoitotyöhön keskittyntä huoltosisarkoulutusta. Linja ei saavuttanut mainittavaa suosiota, ja se lakkautettiin 1937.

TALVI- JA JATKOSOTA

Marraskuun lopussa 1939 Neuvostoliitto hyökkäsi Suomeen. Syttyi talvisota, joka päättyi maaliskuussa 1940 raskaisiin alueluovutuksiin. Sodan aikana Diakonissalaitoksen sisaret työskentelivät sairaanhoitajina rintaman läheisyydessä pääsidontapaikoilla, kenttä-sairaaloissa, haavoittuneiden erikoisjunissa ja sotasa-raaloissa eri puolilla Suomea. Valtaosa sisarista jatkoi kuitenkin seurakuntatyössä; he osallistuivat sotatoimia pakoon lähteneiden evakoiden terveydenhuoltoon ja sielunhoitoon.

Talvisotaa seurasi lyhyt välirauha, jonka jälkeen kesäkuussa 1941 alkoi jatkosota, jossa Suomi taisteli Saksan liittolaisena Neuvostoliittoa vastaan. Kuten talvisodankin aikana Diakonissalaitoksen sisaret työskentelivät haavoittuneiden hoidossa eri puolilla Suomea ja myös valloitetussa Itä-Karjalassa. Lisäksi muutamia sisaria oli vankisairaaloissa ja saksalaisten sotasa-raaloissa Pohjois-Suomessa. Suurin osa sisarista työskenteli seurakunnissa eri puolilla maata, ja Helsinkiin jäivät vain johtavat sisaret ja oppilaat.

Raskaat sotavuodet rapauttivat Diakonissalaitosta sisältäpäin. Paluu rauhan toimiin syksyllä 1944 oli

Sairaala toimi toisen maailmansodan aikana myös sotilassairaalana (1939–1940 ja 1941–1944).

vaikkea talon johdolle ja sotakomennuksilta palaaville sisarille. Monet diakonissat kritisoiivat hierarkkista ja jähmeää sisarkotia, kehnoa palkkaa, pukeutumismääräyksiä jne. Sodan jälkeen monet erosivat Diakonissalaitoksen sisaryhteydestä. Lopulta kirkon eläkelakien säätämisen jälkeen Helsingin Diakonissalaitoksen sisarkoti lakkautettiin 1959.

HYVINVOINTIVALTIO JA DIAKONIA

Sodan jälkeen Suomessa ryhdyttiin rakentamaan hyvinvointivaltiota. Sen mukaan valtion piti huolehtia koko väestöstä, myös huono-osaisista. Valtio otti lainsäädännön kautta vastatakseen sellaisista sosiaalihuollon sektoreista, jotka olivat aiemmin olleet evankelis-luterilaisen kirkon, kristillisten säätiöiden ja järjestöjen tai muiden avustus- ja hyväntekeväisyisyhdistysten vastuulla.

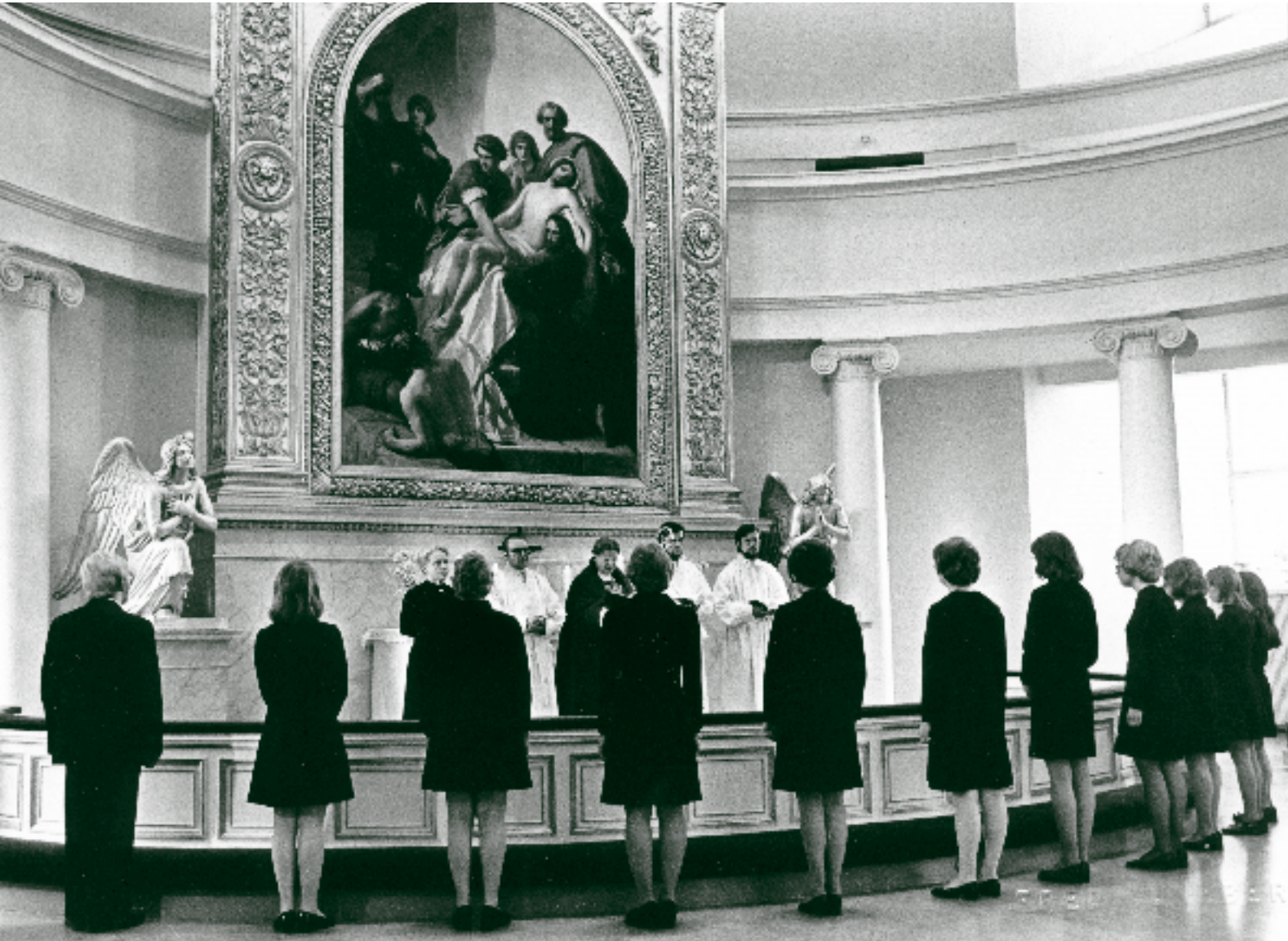
Helsingin Diakonissalaitoksen kaltaiselle toimijalle hyvinvointivaltion rakentaminen merkitsi identiteettikriisiä, josta ravistauduttiin irti vasta 1980-luvun lopulla. Laitoksen johto koki tilanteen siten, että kristillisten järjestöjen tekemää hädänalaisten auttamistyötä työnnettiin marginaaliin. Vuonna 1972 säädettyssä kansanterveyslaissa sairaanhoito keskitettiin terveyskeskuksiin, ja seurakuntien sairaanhoitaja–diakonissat menettivät oikeuden toimia sairaanhoitajina. Diakonissoille jäi vain akuutti huolto- ja sielunhoitotyö.

Tilanne pakotti laitoksen uudistamaan diakonisakoulutusta. Sen rinnalle luotiin seurakuntakuraattorilinja, johon ei sisältynyt sairaanhoitajakoulutusta. Kuraattorikoulutus käynnistyi 1972. Sen painopiste oli mielenterveytytyössä ja sielunhoidossa. Seurakuntakuraattoreiden ohella Diakonissalaitos aloitti vajaamielishoitajien koulutuksen 1975.

Diakonissat vihittiin tehtävään laitoksen omassa kirkossa vuoteen 1953 saakka. Vuonna 1949 vihkimyksen suoritti laitoksen johtaja Edwin Wirén. Diakonia-ammattikorkeakoulu on kouluttanut diakonisoja vuodesta 2000 alkaen.

Hyvinvointivaltion vahvistuminen oli sinänsä hyvä ja tärkeä asia, mutta Diakonissalaitoksen johdossa se herätti vakavaa huolta. 1970-luvulla monet yksityissairaalat olivat joutuneet lopettamaan toimintansa erisyistä, ja Diakonissalaitos pelkäsi vasemmiston vallan kasvua ja sairaalansa ”sosialisointia”. Huoli osoittautui kuitenkin turhaksi.

Diakonissalaitos koulutti vain naisia vuoteen 1972 saakka. Silloin aloitettuun seurakuntakuraattori-koulutukseen otettiin myös miehiä. Ensimmäiset seurakuntakuraattorit vihittiin vuonna 1974.

Diakonissalaitoksen 1960-luvun kärkihankkeeksi tulivat vanhus- ja lastensuojelutyö. Laitos rakennutti asuntoja omille eläkkeelle jääneille diakonissoille ja maksaville asiakkaille. Myös 1910-luvulla perustetut Helsingin Pitäjänmäen ja Espoon Pellaksen lastenkodit saivat käyttöönsä uusia kiinteistöjä. Diakonissalaitok-

sen johtaja Matti Ojala puhuikin mielellään ”laitosdiakoniasta”, sillä toiminta pyrittiin keskittämään omien kiinteistöjen sisäpuolelle. Sen sijaan kaikkein hädänalaisimpien, kuten esimerkiksi asunnottomien alkoholistien auttamiseen Diakonissalaitos ei ryhtynyt vaan jätti sen tietoisesti kunnallisille ja muille toimijoille.

Diakonissalaitoksen taloudellinen asema vahvistui merkittävästi 1970- ja 1980-luvuilla. Laitos asetti painopisteeksi kiinteistöliiketoiminnan kasvattamisen ja työterveyshuollon vahvistamisen. Molemmilla osa-alueilla saavutettiin onnistumisia. Erityisesti on mainittava Lauttasaaren Tutkimuskeskus -nimisen lääkäriaseman ostaminen, mistä muodostettiin yhdessä laitoksen oman työterveyshuollon kanssa tytäryhtiö Diacor terveyspalvelut oy, jonne myöhemmin siirrettiin myös sairaalatoiminta.

DIAKONIAPROJEKTIN AIKA

Laitosdiakoniaa arvosteltiin voimakkaasti 1970-luvun jälkipuoliskolta lähtien. Monien mielestä Diakonissalaitoksen olisi pitänyt aktiivisemmin osallistua kaikkein hädänalaisimpien auttamiseen. Muutos tapahtui 1988, jolloin säätiön johtajaksi tuli Tapani Vuorela. Hänen kaudellaan alkoivat niin sanotut diakoniaprojektit, joiden kärki kohdistettiin sosiaalipalveluiden ulkopuolelle jääneisiin ryhmiin. Tavoitteena oli nopea liikkeelle lähtö yhteistyökumppaneiden kanssa. 1990-luvulla näitä projekteja kutsuttiin ”radikaalidiakoniaksi” tai ”taistelevaksi diakoniaksi”.

Ensimmäiset diakoniaprojektit kohdistettiin asunnottomille alkoholisteille, joille järjestettiin päivätoimintaa ja sielunhoitopalveluita. 1990-luvulla Diakonissalaitos laajensi alkoholisteille suunnattua työtään perustamalla 14-paikkaisen vanhainkodin laitoksen yhteyteen; asiakkaan ei tarvinnut sitoutua päihtetömyyteen. Diakonissalaitos jatkoi samalla linjalla perustaessaan Itä-Helsinkiin vastaavanlaisen asumisyksikön. Jatkossa diakoniaprojekteja kohdistettiin prostituoitujen, kidutettujen ja asunnottomien naisten auttamiseen.

Entisessä lastenkodin huvilassa Pitäjänmäellä avattiin kesällä 1988 päiväkeskus asunnottomille alkoholistimiehille. Hankkeen vetäjä, oikealla seisova Sakari Selin oli myöhemmin käynnistämässä muitakin laitoksen diakoniahankkeita.

Huumausaineiden käyttö lähti pääkaupunkiseudulla hälyttävään kasvuun 1990-luvun puolivälissä. Diakonissalaitos oli sijoittanut Espoon Pellakseen ensimmäisen oman huumehoitoyksikön 1992, ja Helsingin Kurvissa aloitettiin ympärivuorokautinen narkomaanien ja heidän omaistensa palvelu 1997. Molemmat hankkeet toteutettiin yhdessä viranomaisten ja pääkaupunkiseudun kuntien kanssa. 2000-luvun alussa Diakonissalaitoksesta oli tullut Suomen suurin erikoistuneiden huumehoitopalveluiden tuottaja.

Lähetystyö on muuttunut osaamista vahvistavaksi kehitysyhteistyöksi eteläisessä Afrikassa. ELCIN-kirkon kanssa tehdyn yhteistyön tuloksena nuoret ovat saaneet ammatillista koulutusta. Vanhusten avuksi koulutettiin vapaaehtoisia kotihoitajia. Vasemmalla pastori Josef Ngula ja oikealla pastori Justina Shilongo.

Helsingin Diakonissalaitoksella on ollut kansainvälisiä projekteja yhdessä Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Suomen Lähetysseuran kanssa erityisesti eteläisen Afrikan maihin. 1990-luvulla ja 2000-luvun alussa nämä siteet heijastuivat intensiivisinä diakonia-projekteina. Yksi menestyksellisimmistä hankkeista oli

CUAHA (*Churches United against HIV and AIDS*), joka toteutettiin 2002–2007. Kyseessä oli afrikkalaisten ja suomalaisten kirkkojen ja kristillisten järjestöjen ekumeeninen yhteishanke, jossa taisteltiin valistuksen keinoin hiv-epidemiaa ja AIDS:ia vastaan. Namibian evankelis-luterilaisen kirkon aloitteesta käynnistettiin

2005 kaupunkidiakoniahanke, jonka nimeksi tuli ”Diakonia in the City”. Sen tarkoituksena oli parantaa pääkaupunki Windhoekin slummeissa asuvien ihmisten elämän hallintaa ja sosiaalista vastuunottoa lähimmaisistaan.

DIAKONIA-AMMATTIKORKEAKOULU DIAK JA SUOMEN DIAKONIAOPISTO

Koulutusjärjestelmässä tapahtuneet muutokset vaikuttivat myös Diakoniaopiston tarjoamaan koulutukseen. Diakonissa-sairaanhoitajien koulutus siirtyi Diakonia-ammattikorkeakouluun (Diak), joka vakinaistettiin kokeiluajan jälkeen vuonna 1999. Diak on kirkollinen ammattikorkeakoulu, jolla on useita toimipisteitä eri puolilla maata. Etelä-Suomen toimipaikat yhdistettiin vuoden 2016 alussa, jolloin Diak aloitti Helsingin Kylässä uusissa nykyaikaisissa tiloissa.

Diakonissalaitos aloitti apuhoitajien koulutuksen vuonna 1957. Vuosikymmenten kuluessa tutkintotoimike muuttui lähihoitajaksi ja koulutuksen sisältö monipuolistui. Lähihoitajakoulutuksesta tuli opiston merkittävä koulutusala. Alppilan korttelissa sijaitseva opiston uudisrakennus valmistui keväällä 1991, ja koulutus voitiin aloittaa kokonaan uusissa puitteissa. Koulutusta ryhdyttiin antamaan myös maahanmuuttajataustaisille henkilöille. Ensimmäiset koko maan maahanmuuttajataustaiset lähihoitajat valmistuivat 1995. Opetusministeriö palkitsi Diakoniaopiston pitkäjänteisen työn tulosrahoituspalkinnolla ja ammatillisen koulutuksen laatupalkinnoilla.

Vuoden 2017 alusta perustettiin valtakunnallinen Suomen Diakoniaopisto, johon liittyivät Helsingin

Ensimmäiset maahanmuuttajaopiskelijat valmistuivat lähihoitajiksi Helsingin Diakoniaopistosta 1995.

Diakoniaopiston lisäksi Lahden diakonian instituutti ja Oulun Diakoniaopisto. Sen tuloksena syntyi 2 000 opiskelijan hyvinvointi- ja hoiva-alojen osakeyhtiömuotoinen kouluttaja. Opistojen yhdistyminen oli tärkeä virstanpylväs Helsingin Diakonissalaitoksen säätiön koulutustoiminnan historiassa.

VÄLITTÄMISEN KANSANLIKE

Vuosituhanen vaihteessa suomalainen hyvinvointivaltio oli ajautunut vaikeuksiin. Verovaroin ylläpidetyt sosiaali- ja terveydenhoitopalvelut eivät toimineet tyy-

dyttävästi, ja niiden kulut kasvoivat nopeasti. Kunnat saivat ulkoistaa lakisääteisiä palveluitaan yksityisille terveys- ja hoiva-alan yrityksille. Diakonissalaitos profiloitui uuden johtajansa Antti Lemmetyisen johdolla Suomen ensimmäiseksi yhteiskunnalliseksi konserniksi. Tällaisen yrityksen toiminta tähtäsi yhteiskunnallisen hyvän lisäämiseen ja yhteiskunnallisten ongelmien ratkaisuun, ja sen voitonjakoa oli rajoitettu. Helsingin Diakonissalaitos ei enää ollut sosiaaliturva- ja palvelujärjestelmän sattumanvarainen täydentäjä, vaan siitä oli tullut osa suomalaisen hyvinvointivaltion tarjoamaa palveluketjua.

Lemmetyinen halusi perustaa diakonissalaitoksen ympärille arvolähtöiseen yhteisöllisyyteen perustuvan välittämisen kansanliikkeen. Diakonissalaitos kehitti yhteisöllisyyteen ja kansalaistoimintaan perustuvan hybridipalvelumallin, jonka mukaan palveluita tuotettiin yhteistyössä eri tahojen kanssa. Lisäksi mukaan kutsuttiin vapaaehtoisia. Mallia on käytetty esimerkiksi etsivän nuorisotyön Vamos-konseptissa, jossa autettiin

palveluiden ulkopuolelle syrjäytyneitä nuoria. Samaa mallia on voitu käyttää myös syrjäytyneiden vanhusten kohdalla.

Helsingin Diakonissalaitos kiinnitti keväällä 2007 huomionsa katukuvaan ilmestyneihin kerjääviin romaneihin, joiden äärimmäinen köyhyys ja inhimillinen hätä koskettivat. Seuraavina vuosina tämän niin sanotun liikkuvan väestön määrä kasvoi, ja 2011 Diakonissalaitos avasi heille yhdessä Helsingin kaupungin ja seurakuntayhtymän kanssa päiväkeskus Hirundon.

Euroopan suurin pakolaiskriisi sitten toisen maailmansodan laajeni nopeasti 2015. Suurin osa pakolaisista jäi kotimaidensa läheisyyteen odottamaan tilanteen selkiytymistä, mutta monet jatkoivat matkaansa Euroopan pohjoisosiin asti. Syksyllä 2015 Suomeen tuli 32 500 turvapaikkaa hakenutta pakolaista, joista noin 3 000 oli ilman vanhempiaan saapuneita alaikäisiä lapsia. Viranomaisten toivomuksesta Diakonissalaitos vastaanotti 140 lasta, jotka sijoitettiin laitoksen Helsingin ja Espoon toimipisteisiin.

SOSIAALI- JA TERVEYS- HALLINNON UUDISTUS

Vuonna 2012 Helsingin Diakonissalaitoksen säätiön johtajaksi valittiin Olli Holmström, jonka keskeisiin tehtäviin kuului sosiaali- ja terveyshallinnon (sote) uudistuksen seuraaminen. Sen tavoitteena on ollut ihmisten hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden yhdenvertai-

Helsingin Diakonissalaitoksen Hoiva Oy antoi palvelulupauksen: "Ketään ei jätetä yksin". Yhteiset laulutuokiot toivat yhteen hoivakotien asukkaita, heidän omaisiaan, hoitajia ja vapaaehtoisia.

Vapaaehtoistyön tuottaja Tarja Jalli esitteli Helsingissä Narinkkatorin yleisötapahtumassa diakonissalaitoksen kansalaistoiminnan tarjoamia mahdollisuuksia ihmisten kanssa tekemiseen. Toiminnan perusta on luottamus ja tasavertainen vuorovaikutus ihmisten välillä. Mitään erityistaitoja tähän ei tarvita.

suuden ja saatavuuden parantaminen. Lisäksi uudistuksella on haluttu hillitä kustannusten nousua.

Päätöksenteko sote-uudistuksessa on kuitenkin ollut hyvin vaikeaa, mikä on aiheuttanut myös Diakonissalaitokselle päänsärkyä. On kuitenkin selvää, että sote-ratkaisuun liittyvällä uudella lainsäädännöllä ja rahoitusratkaisulla tulee olemaan suuria vaikutuksia

laitoksen toimintaympäristöön ja kannattavuuteen. Uudistus haastaa yksityiset ja kolmannen sektorin toimijat, ja tarjoaa mahdollisuuksia kokonaan uudentyyppisille innovatiivisille vaihtoehdoille. Helsingin Diakonissalaitoksen toiminnan kulmakivenä tulee olemaan kristillinen lähimmäisenrakkaus ja rohkea diakoniatyö.

MUUTTUVA DIAKONIATYÖ

Helsingin Diakonissalaitoksen 150-vuotisessa historias-
sa on koettu diakoniatyön nousuja ja laskuja. Ensimmäinen nousujakso koettiin 1900-luvun alussa, jolloin
laitos sai runsaasti oppilaita. Toinen suotuisa kausi osui
sodanjälkeiseen aikaan, jolloin kirkko ja seurakunnat
ottivat diakoniatyön omakseen.

Kolmatta nousua 1980-luvun lopulla edelsi diakoniatyön
historian aallonpohja, jolloin Helsingin Diakonissalaitos
kääpertyi omien seiniensä sisäpuolelle

eikä osallistunut yhteiskunnalliseen keskusteluun. Tätä
seurasi nopea käänne, ja diakoniatyön neljänteen vai-
heeseen siirryttiin radikaalidiakonian kautta.

Sama diakoninen työnäky on siirtynyt 2010-lu-
vulle, vaikka toimintaympäristö on muuttunut. Kris-
tillinen arvopohja ja laupiaan samarialaisen esimerkki
velvoittavat Helsingin Diakonissalaitosta ja sen työn-
tekijöitä. Diakoniatyön on mentävä sinne, missä ih-
misen hätä, häpeä ja kärsimys ovat suurimmat, jotta
visio jokaiselle kuuluvasta ihmisarvoisesta huomisesta
voisi toteutua.

Kaikki ovat tervetulleita matalan kynnyksen maksuttomiin kulttuuri-, liikunta- ja taidetapahtumiin.

HELSINGIN DIAKONISSALAITOS 150 VUOTTA

Teksti Jyrki Paaskoski

Tekstit sivulla 2 ja takakannessa Helsingin Diakonissalaitos

Kuvatoimittaja Jaana af Hällström

Graafinen suunnittelu Petteri Kivekäs

Valokuvat

Helsingin Diakonissalaitoksen valokuva-arkisto, lukuun ottamatta

2 Pertti Nisonen

3 Eugen Hoffers, Helsingin kaupunginmuseo

14 Susanna Kiuru

16 Markku Niskanen

17 Ella Saranpää

18 Anssi Pirttimäki

Kannen kuva

Kaksi diakonissaa 1930-luvun alussa.

ISBN 978-951-37-7181-2

Julkaisija: Helsingin Diakonissalaitoksen säätö sr

Kustantaja: Edita Publishing Oy

Paino: Bookwell, Porvoo 2017

Helsingin Diakonissalaitoksen työ alkoi vuonna 1867 kulku-
tautisairaalana ja nuorten naisten kouluttamisena hätää-
kärsivien auttajiksi, diakonissoiksi. Toiminnan ytimessä oli jo
silloin rohkea diakoniatyö.

Helsingin Diakonissalaitos on yleishyödyllinen säätiö, rohkea
ja vahva vaikuttaja. Olemme yhteiskunnallisten ongelmien ja
erityisryhmien asiantuntija. Luomme uusia ratkaisuja etenkin
niillä alueilla, joilla ihmisarvo on uhattuna. Toimintaamme
ohjaa kristillinen lähimmäisenrakkaus.